

Ježíš umírající

Včera mi (při návštěvě u něho) Bony důkladně vyložil to, co mi už naznačoval v telefonu, totiž co mu poslední dobou vrtá hlavou při posledním prověřování některých formulací v knížce, která mu právě má vyjít. Vychází z posledních Ježíšových slov na kříži: Ježíš oslovuje Boha a táže se ho z hlubin své úzkosti, proč jej opustil – a na otázku se mu nedostává odpovědi. Četl mi některé formulace a pak jsme o tom diskutovali. Připouštím, že je hodno pozornosti, že na poslední Ježíšovu otázku („Bože, proč jsi mne proklel?“, jak to překládá Bony) chybí odpověď, že následuje mlčení – alespoň u Marka – 15, 34 – a u Matouše – 27, 46; Lukáš ji vypouští a (23, 46) nechává Ježíše zemřít se slovy: „Otče, v ruce tvé poručím ducha svého. „ Marek (1, 11) zaznamenává naproti tomu „hlas s nebe“ při Ježíšově křtu, a podobně činí Matouš (3, 17). U obou se totéž opakuje ještě jednou (Mk 9, 7; Mat 17, 5 – při „proměnění“, „oblak světlý“). V tomto bodě se od nich neliší ani Lukáš (3, 22 při Janově křtu, 9, 35 při proměnění; ale neliší se ani v tom, že při smrti Ježíšově žádný „hlas s nebe“ nezmiňuje. V Janově evangeliu najdeme sice poněkud pozměněnou verzi situace při Ježíšově křtu (1, 33 – tu Jan Křtitel podává svědectví a pisatel to jen zaznamenává v odvolání na něho), a podobně jako Lukáš zmiňuje jen (19, 30) jako Ježíšova poslední slova jenom „Dokonánoť jest. „ Opět žádný „hlas s nebe“. Mezi evangelisty tedy panuje navzdory všem rozdílům pozoruhodná shoda v tom, že Bůh zůstává při Ježíšově skonu jakoby nepřítomen, a Ježíš sám si podle Marka a Matouše tuto nepřítomnost těžce uvědomuje a na sám závěr ji chápe jako zavržení, snad dokonce prokletí; Kraličtí to – ostatně ve shodě i s mnoha jinými překlady – zmírňují, když užívají slova „opuštění“. Můžeme se tedy tázat: jsou čtyři evangelisté ve shodě v tom, že Bůh se od Ježíše v závěru jeho života jakoby odvrací, nebo přinejmenším v tom, že Ježíš sám to tak chápe? Proč se na jiných místech podle nich Bůh k Ježíšovi přiznává a proč naopak v této chvíli nejtěžší mlčí? Myslím, že mne Bony významně upozornil na tento moment, který jsem si vlastně nikdy neuvědomoval.

(Písek, 991202-1.)